

Zirgu vērtēšanas skates

Aija Luse, Latvijas Šķirnes zirgu audzētāju asociācijas izpilddirektore

Jau trešo gadu pēc kārtas rudens pusē – 18. un 19. septembrī LLU ZMC *Muški* notika LŠZAA Latvijas šķirnes zirgu vērtēšanas skates. To mērķis ir popularizēt zirgkopības cilt-sdarba rezultātus Latvijā un ārvalstīs, kā arī palielināt zirgkopības nozarē iesaistīto cilvēku zināšanas par Latvijā audzētiem zirgiem, to vērtēšanu, sagatavošanu un iegūto rezultātu izmantošanu ciltsdarba realizācijā.

Ja pagājušogad vērtēšanas pasākums tika papildināts ar zirgu prezentēšanu potenciālajiem pircējiem, šogad tika ieviests vēl viens jaunums – Latvijas zirgu šķirnes jaunzirgu čempionāts divcīņā. Pasākuma ideja bija mazināt barjeru starp zirgu audzētājiem un sportistiem, veidojot Latvijas zirgu šķirnes pievienoto vērtību, parādot audzētāju darba augļus jaunā kvalitātē, nākamajā attīstības līmenī. Zirgu skate bija „atvērta”, kas nozīmē, ka piedalīties varēja jebkurš Latvijas šķirnes zirgu īpašnieks, neatkarīgi no piederības biedrībām.

Jaunzirgu čempionāts – divcīņas sacensības

Divcīņas sacensībās tika iekļautas divas disciplīnas – iejāde un konkūrs. Konkurencē drīkstēja startēt tikai Latvijas zirgu šķirnes pārstāvji – četrus un piecus gadus veci zirgi. Katrā vecuma klasē tika noskaidroti labākie zirgi un to audzētāji. Iejādei tika izvēlēta pati vienkāršākā jaun-

Ilva Ķikule ar Sangretu (T: Sultāns LS1591; mt: Gimmijs L1443).

zirgu shēma, konkūra laukumā zirgus trīs tiesneši vērtēja ar atzīmi. Iejādē zirgus vērtēja pieredzes bagātās speciālistes Edīte Rozīte un Dzintra Puriņa, konkūrā – Stasis Jass (Lietuva), Konstantīns Prohorovs (Igaunija) un Inga Miķelsone (Latvija).

Četrgadīgo zirgu klasē pēc abu disciplīnu kopvērtējuma no 16 dalībniekiem par labāko jaunzirgu tika atzīts z/s *Cūciņas* (īpašniece Iveta Nasteviča) audzētais Kelvins LS1743 (T: Kaldans LS1625, mt: Pikards H224), kurš pats jau ir atzīts vaislas ērzelis – īpašniece Arta Cinkus, jātniece Kristīne Egle. Otrā labākā bija Burtnieku zirgaudzētavā dzimusī Algebra (T: Aromāts HL265, mt: Fans L1255) ar jātnieku Lauri Vildi, īpašnieks Sergejs Kaftailovs, trešais –

Kurzemes CMAS dzimušais Kohinurs (T: Calano II HL239, mt: Vintas T52) ar jātnieci Tiju Jurjāni, īpašnieks Agnese Kukaine. Algebra uzrādīja vislabāko rezultātu konkūra maršrutā ar atzīmi 8,37, taču Kelvinam bija labāks sniegums iejādes shēmā, sekojoši kļūstot par kopvērtējuma uzvarētāju. Labāko rezultātu šajā klasē uzrādīja gan *Anytime Pikobello* (T: Aertbreaker BS, mt: Tenor Manciais SF) ar jātnieci Mairu Leju, bet tā kā šis zirgs pārstāv Zangersheides šķirni un dzimis Beļģijā, tad startēja ārpus konkurences.

Piecgadīgo zirgu klasē startēja 12 dalībnieki, par labāko tika atzīta Neretnieku ģimenes audzētā Geiša (T: Goldrings LS1596, mt: Fedijs L1303) ar jātnieku Kristapu Neretnieku. Tikai par vienu punktu desmitdaļu atpalika AF *Tērvetes zirgaudzētava* dzimušais un SIA RL kompānijai piederošais atzītais vaislas ērzelis Puario LS1739 (T: Pedro WE2, mt: Radiants DH4) ar jātnieku Jāni Kalitu. Trešais palika Carmen LS1758 (T: Stolpegaarden's Castello DH15, mt: Radiants DH4), kuru audzējis Edgars Treibergs, bet īpašnieks ir Gustavs Mazbērziņš.

Iejādes tiesnešu secinājumi – Dzintra Puriņa:

– Salīdzinoši lielais dalībnieku skaits un precīzais starta kārtības grafiks iejādes vērtētājiem radīja diezgan lielu slodzi. Manēžas jāšanas shēma bija ļoti vienkārša, bet tiesāt to varbūt ir grūtāk, jo shēmā nav nekādu īpašu iejādes elementu, bet tikai darba soļi, rikši un lēkši. Arī plašās gaitas shēmā netika prasītas, bet tikai vidējās. Toties jātniekam ar zirgu bija iespēja demonstrēt, cik precīzi spēj

Gabecia (T: Grand Libero HN260, mt: Casaretto HL) ar īpašnieci Sanitu Putniņu.

izpildīt dotos uzdevumus, tātad no zirga tika prasīta pakļāvība. Tas ir ikdienas treniņu rezultāts, kas mijās ar zirga impulsu (vēlmi kustēties uz priekšu, elastīgumu, enerģisku pakalējumu darbību). Rezultātu ietekmējošais faktors ir arī jātnieka uzsēde un vadības līdzekļu pielietošana. Četrgadīgajiem jaunzirgiem šī shēma tomēr bija nopietns pārbaudījums, jo daži pirmo reizi startēja manēžas jāšanā. Darba rikši un lēkši jaunajiem zirgiem ir zināms sakopojums, kuru noturēt līdz attiecīgajam burtam ne vienmēr izdodas. Abu iejādes tiesnešu vērtējums godalgoto vietu ieguvējiem būtiski neatšķiras un bija samērā vienprātīgs. No četrgadniekiem jāizceļ Kelvins un Kohinurs – ļoti labas gaitas. Radons (T: Rektors OL1, mt: Absinth H206) – ļoti labi vidējie soļi. Piecgadnieku vidū izcēlās Palmers (Pedro WE2, mt: Manitoba KW6) – atsevišķās vietās ļoti labi darba rikši un Pola (Princis-Prince LS1566, mt: Leons WE1) – ļoti labi vidējie soļi. Amatieru klasē Dalida (T: Daugavietis H220, mt: Darvins L1087) parādīja ļoti labi izpildītu serpentīnu. Kopumā bija prieks redzēt, ka jātnieki ar jaunajiem topošajiem konkūra zirgiem mājās strādā manēžas jāšanas elementus, jo arī konkūrā nevar veiksmīgi startēt, netrenējot manēžas jāšanu.

Konkūra tiesnešu secinājumi

Inga Miķelsone:

– Ļoti laba un atbalstāma ideja – rīkot divcīņas sacensības. Domāju, tas ir ļoti gan zirgiem, gan jātniekiem. Ņemot vērā, ka tika vērtēts zirgs, iespējams, tā darbaspējas labāk būtu redzamas, ja konkūrā startētu konkūrists, bet iejādē iejādnieks. Taču tam ir arī viens minuss – tas ļoti sadārdzinātu jaunzirgu sagatavošanas procesu šāda veida sacensībām un daudzi zirgu īpašnieki to nevarētu atļauties.

Biju patīkami pārsteigta tieši par četrgadīgo zirgu sagatavotību. Šajā vecumā vērtēt ir ļoti grūti, jo zirgs fiziski var būt sagatavots pietiekami labi, taču domāšana daudziem vēl ir kā bērniem pirmajā klasītē – nenopietna attieksme pret darbu, un tur neko nevar mainīt – vienkārši jāpagaida līdz zirgs pieaug (gluži kā cilvēks).

Positīvi bija arī tas, ka starta kārtībā bija redzams ne tikai startējošo secība, bet arī katram sportistam pretī tika minēts konkrēts laiks, kad viņam jāierodas uz starta. Neskatoties uz to, ka daži jātnieki nēstartēja, netika veiktas nekādas izmaiņas ne starta kārtībā, ne laikos, līdz ar to sacensībās valdīja absolūts miers un kārtība.

Tiesneši S. Jass no Lietuvas un K. Prohorovs no Igaunijas arī atzina, ka šāda veida sacensības jaunzirgiem ir ļoti

Četrgadnieku klases uzvarētājs Kelvins ar Kristīni Eglī un tiesnešu komandu.

noderīgas. Vienīgi vieglāk saskatīt zirga darbaspējas, ja startē jātnieks ar lielāku pieredzi. Neizpratni radīja fakts, ka daži no startējošajiem zirgiem nebija apkalti. Jaunzirgam tas ir ļoti svarīgi, jo viss, kas notiek sacensībās, ir kas jauns – šķēršļi, skatītāji, atmosfēra u. c. Svarīgi, lai zirgs pēc sacensībām brauktu mājās ar labām atmiņām. Nevienam nav noslēpums, ka nekaltam zirgam uz zāles laukuma kājas slid, līdz ar to tam būs bail gan atsperties pirms šķēršļa, gan piezēmēties aiz tā, gan vienkārši lēkšos brīvi virzīties, un katrās nākamajās sacensībās jātniekam būs zirgam jāpierāda – šoreiz tā nebūs. No tā visa varētu izvairīties, ja zirgu laikus apkaltu, lai viņš darba procesā varētu justies droši. Protams, ir zirgi, kuri arī bez pakaviem jūtas pietiekami stabili.

Kopumā sacensības izdevās labas, domāju – gan jātnieki, gan zirgu īpašnieki, gan tiesneši palika apmierināti. Cerams, ka šāda veida sacensības tiks rīkotas arī

turpmāk.

Zirgu vērtēšanas skate

Otrajā dienā pasākums turpinājās ar zirgu vērtēšanu *Mušku* manēžā jaunzirgu, vaislas ķevju un ērzeļu klasēs. Ja sportisti sava darba rezultātus parāda sacensībās, šādas skates ir lieliska iespēja parādīt sava darba rezultātus audzētājiem. Tā ir iespēja ne vien parādīt sava darba rezultātus, bet arī apskatīt citu audzētāju paveikto, salīdzināt dažādu vaislinieku pēcnācējus, saņemt ekspertu konsultācijas.

Arī šoreiz tika izveidota pieredzējušu un profesionālu vērtētāju komanda – Kārlis un Dzintra Neilandi, Irēna Baulfale, Iveta Pāža, Ligita Harčevska, Dzintra Puriņa un eksperte no Igaunijas Kristija Līsa Kopele.

Skatēs no zirga īpašnieka arī tiek prasīts zināms darbs – zirgs vērtēšanai jā sagatavo un jāapmāca atbilstoši vecumam.

Turpinājums 34. lpp.

Anaheima, dzimusi 2007.gadā (T: Aromāts HL265; mt: Hamlets T49).

Zirgu vērtēšanas skates

Turpinājums no 33. lpp.

Pasākuma laikā lieliski varēja redzēt, kuri zirgi bija gatavoti un kuri mazāk – pēdējie bija ar papildu piedzinēju darbu jādzen uz priekšu, lai būtu iespēja tos novērtēt. Iespējams, nākamajās reizēs zirgu īpašniekam būs pašam jānodrošina gan savs *handleris*, gan piedzinēji, lai nerastos domstarpības.

Skatē piedalījās 13 sporta tipa un seši braucamā tipa jaunzirgi, divas vaislas ķēves un trīs potenciālie vaislas ērzeļi. Šogad sporta tipa jaunzirgi uzrādīja labākas darbaspējas – vidēji 28 punktus, atšķirībā no 2009. gada vērtēšanas, kad vidējais rādītājs bija 25,5 p.. Par savas grupas čempionu tika atzīta 2008. gadā dzimusī *Silver Rose* (T: Sandro; mt: Rebel Z HL), īpašnieks SIA *Baltic Timber Trade*, ar atzīmi par darbaspējām 31 un 52 balles par eksterjeru. Par otru labāko jaunzirgu tika atzīta 2007. gadā dzimusī *Gabecia* (T: Grand Libero HN260, mt: Casaretto HL) – īpašnieks Sanita Putniņa, ar novērtējumu attiecīgi 30 un 52. Trešā labākā – arī Sanitai Putniņai piederošā *Liberty-Bell* (T: Levantos I HL263, mt: Gimijs L1443) ar darbaspēju vērtējumu 29 un 53 ballēm par eksterjeru.

Vaislas ķevju klasē tika vērtētas tikai divas ķēves. No tām labāko vērtējumu ieguva *Corinte* (T: Cattio HL249; mt: Hamlets T49) – 32 punkti par darbaspējām un 55 balles par eksterjeru – audzētājs un īpašnieks Aija Luse. Otrā palika *Areola* (T: Amaretto H, mt: Profils L) ar vērtējumu attiecīgi 25 un 52. Ķēves audzētājs ir Olga Šellere, bet īpašnieks Dārta Grunte.

Sertifikācijai tika piedāvāti trīs ērzeļi, no kuriem tikai vienam izdevās iegūt sertifikācijai nepieciešamos punktus. Tas ir *Alfanss* LS1781 (T: Aromāts HL265; mt: Favorīts L) ar darbaspēju vērtējumu 31, tai skaitā 9 punkti par lēciena tehniku, un 57 eksterjera balles. *Alfanss* jau bija iepriekš sertificēts uz diviem gadiem un tagad sertifikāts tiks pagarināts vēl uz pieciem gadiem. *Alfansa* audzētājs un īpašnieks ir z/s *Greķi*, Cesvaines novads, kontaktpersona Baiba Blekte.

Pēdējie tika vērtēti braucamā tipa jaunzirgi, kuru vērtēšanā lēciena tehnika tiek aizstāta ar vadāmības pārbaudi, katram jaunzirgam izpildot noteiktu shēmu grožos. Papildus tika vērtētas visas trīs gaitas un arī eksterjers. Par labāko braucamā tipa jaunzirgu tika atzīta *Gundega* (T: Glazgo LS1659; mt: Sadko L1137) ar darbaspēju vērtējumu 27, tai skaitā 8 balles par vadāmību, un 48 balles par

Piecgadnieku klases uzvarētāja *Geiša* ar *Kristapu Neretnieku* un tiesnešu komandu.

eksterjeru, audzētājs un īpašnieks Agnese Kukaine. Otrais labākais – *Dekāns* (T: Delfīns LS1667; mt: Galants L1296) ar vērtējumu attiecīgi 26 un 49, īpašnieks z/s *Sandas*. Trešajā vietā *Deizija* (T: Delfīns LS1667, mt: Sedans L) ar vērtējumu 27 un 47, īpašnieks Ellada Kazašvili.

Kopā divās skates dienās tika novērtēti 52 zirgi gan sacensību laukumos, gan manēžas ringā. Secinājumi nākamajām reizēm – tomēr šīs skates jāveido kā fināls reģionālajiem vērtēšanas pasākumiem, kurus veic visa gada garumā, un uz finālu jāved labākie, kuri tad var objektīvi sacensties savā starpā un iegūt gada čempiona titulu savā klasē. Audzētājiem vairāk jāstrādā pie savu zirgu sagatavošanas prezentēšanai, jo šādos pasākumos, arī šoreiz, ierodas vairāki potenciālie zir-

gu pircēji, kas interesējas par iegādes iespējām un noskata labākos zirgus. Zirga vērtību veido ne tikai izcelsme un izaudzēšana līdz noteiktam vecumam, bet arī ieguldītais darbs, veidojot pievienoto vērtību – zirga sagatavošana kādai konkrētai jāšanas sporta disciplīnai un šīs vērtības prezentēšana skatēs un sacensībās. Tāpēc aicinām audzētājus aktīvāk piedalīties zirgu vērtēšanas pasākumos, kas kopumā ļaus veiksmīgāk attīstīt zirgu audzēšanas nozari Latvijā. Decembra sākumā plānojam organizēt konferenci – diskusiju *Kurp ved zirgkopība Latvijā?*, kur pārrunāsim nozarei aktuālos jautājumus.

Divčiņas un vērtēšanas rezultāti, kā arī fotomateriāli pieejami www.lszaa.lv

Corinte, dzimusi 2003.gadā (T: Cattio HL249; mt: Hamlets T49).